PÄÄESIKUNTA
Prikaatinkenraali Jukka Sonninen
Komentaja Johan Tillander

Helsinki 8.1.2019

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI VAPAAEHTOISESTA MAANPUOLUSTUKSESTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA SEKÄ ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI (HE 254/2018 vp)

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettua lakia, ampuma-aselakia, työturvallisuuslakia ja rikoslakia. Esityksen taustalla on hallitusohjelman kirjaus vapaaehtoisten harjoitusten ja reservin omaehtoisen koulutuksen edellytyksen turvaamisesta. Valtioneuvoston puolustusselonteon mukaan tavoitteena on vahvistaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen asemaa paikallispuolustuksessa sekä virka-aputehtävissä.

Pääesikunta on osallistunut Puolustusministeriön johdolla toteutettuun työryhmätyöskentelyyn hallituksen esityksen valmistelussa.

Puolustusvoimat pitää esitystä reservin koulutusta edistävänä ja se tukee pääesikunnassa laaditun reservin koulutuksen kehittämissuunnitelman toteuttamista. Puolustusvoimien näkökulmasta esityksessä keskeisiä muutoksia ovat Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen vapaaehtoisen sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen tarkempi määrittely sekä luopuminen Puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamasta sotilaallisesta koulutuksesta.

Reservin osaaminen ja toimintakyky rakentuvat kolmelle toisiaan tukevalle osa-alueelle, joita ovat 1) riittävät ja laadukkaat kertausharjoitukset; 2) joukkojen suorituskykyä tukeva vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus sekä 3) reserviläisten omaehtoinen osaamisen ja toimintakyvyn ylläpito ja kehittäminen sekä siviiliosaamisen hyödyntäminen.

Puolustusvoimat toteaa, että **sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen** tarkemmalla määrittelyllä selkeytetään sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen että Puolustusvoimien roolia koulutustapahtumien järjestämisessä. Sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa keskitytään yksilön sotilaallisen osaamisen ja toimintakyvyn kehittämiseen, mutta se tulee voida toteuttaa laajemmassa viitekehyksessä (ryhmä, joukkue), jotta opetus on tehokasta. Sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus tukee reserviläisen nousujohteista urapolkua ja mahdollistaa omaehtoisen osaamisen syventämisen omaan poikkeusolojen tehtävään. Hallituksen esitys antaa myös reserviläiselle aiempaa paremmat mahdollisuudet suuntautua uusiin tai vaativampiin poikkeusolojen tehtäviin hyödyntäen siviilissä hankittua ammattitaitoa ja osaamista.

Uuden lain voimaantullessa Puolustusvoimat ei enää tilaa vapaaehtoista sotilaallista koulutusta maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä vaan kaikki **puolustusvoimien vapaaehtoiset harjoitukset** toteutetaan puolustusvoimien johtamina tapahtumina. Koulutustapahtumien suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnetään Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaskouluttajia.

Esityksen mukainen malli edellyttää Puolustusvoimien ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen yhteistoiminnan tiivistämistä paikallisesti. Tähän liittyen toteutettiin mallin mukainen valmiuspäällikkökokeilu, josta saadut kokemukset antoivat perusteita mallin laajentamiseksi. Kokeilun aikana valmiuspäälliköistä muodostui luonteva linkki puolustusvoimien ja reserviläisten välille.

Puolustusvoimat toteaa, että esityksen mukainen malli antaa Puolustusvoimille selkeämmän mahdollisuuden ohjata vapaaehtoisen koulutuksen kokonaisuutta suorituskyvyn parantamiseksi. Lisäksi esitys antaa Puolustusvoimille perusteet sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen tarkoituksenmukaiseen tukemiseen ja valvontaan (asiantuntijapalvelut, alueet ja materiaali). Esitys mahdollistaa edelleen paikallisjoukkojen vapaaehtoisen sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen toteuttamisen maan laajuisesti.

Puolustusvoimat toteaa, että mallin toimeenpano ja kehittäminen edellyttää hallituksen esityksessä kuvattujen taloudellisten resurssien käyttöön saamista sekä niiden pysyvyyttä. Malli edellyttää Puolustusvoimissa 42 sotilastehtävän lisäämistä Puolustusvoimien tehtäväkokoonpanoon ja kohdentamista vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintoihin. Taloudellisten- ja henkilöstöresurssien jäädessä vaillinaiseksi, on vaarana syntyä tilanne, jossa esityksen mukainen toiminta kuluttaisi varusmiespalveluksen ja kertausharjoituskoulutuksen järjestämiseen kohdennettuja määrärahoja ja henkilötyövuosia.

Esitys liittyy kiinteästi samaan aikaan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen HE 179/2018 vp ampuma-aselain, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain ja asevelvollisuuslain 97 a §:n muuttamisesta. Puolustusvoimat on aiemmassa lausunnossaan todennut kannattavansa HE 179/2018 ja toteaa sen sisällön liittyvän olennaisesti vapaaehtoisen maanpuolustuksen kokonaisuuteen.